

Jarka Jendrisková

Láska podle Párala

Jarka Jendrisková

**LÁSKA
PODLE
PÁRALA**

Sestře Ireně, která tomu všemu rozumí...

Jarka Jendrisková

**LÁSKA
PODLE
PÁRALA**

© Jaroslava Jendrisková, 2024

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2024

Illustrations © Míla Doležalová, 2024

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2024

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2024

ISBN 978-80-7475-491-3 (ePUB)

ISBN 978-80-7475-492-0 (Mobi)

ISBN 978-80-7475-493-7 (pdf)

Oči se otvírají...

MOTTO: Když je nám 14 nebo 15, tak si asi píšeme jen takovej deník, ne? My přece ještě něčemu nemůžeme rozumět...

Celý ten rok 1968 byl od začátku nějaký divný... Jiný než rok 1967, kdy pomalu z tranzistoráku začaly znít i jiné hlasy než hlasy idolů našich rodičů, těch jejich Cortézů, Vašíčeků, Hálů, Chladilů, Yvettek Simonových a v lepším případě Káji Gota. A v našich uších a myslích se pomalu ale jistě usídlovala jména jako Neckář, Vondráčková, Kubišová, Přenosilová a další ... Ale už tam nezpívají jen zpěváci, ale **skupiny**, termín do té doby neznámý...

Hudba nás baví všechny, v naší třídě i v běčku, hubený kluky s náznakem vousů a snahou o ne-

chání si delších vlasů, než to táta stopne, a nás holky – buď oplácané, u kterých už klepe ženství na pomyslné dveře, nebo vytáhlé a hubené jako vyžlata nebo drobounké jako o tři třídy níž, které všechny sice na rozdíl od kluků mohou mít vlasy delší, ale na ty krátký sukně, na ty pozor!

Hudební výchova jako předmět ve škole je ovšem drastická, nejenže je nudná a nereflektuje současné trendy, to by bylo to nejmenší. Učitel zpěvu soudruh Míka ale běžně bije děti, zejména holky, a to tak brutálně, až jedna zůstane ležet v bezvědomí, a pak se to snad nějak řeší... Nedozvíme se jak, ze školy ho ovšem nevyhodí... „Vždyť se ta holka přece probrala...“ Takže není divu, že se na školních chodbách ani před školou nezpívá...

Ale já muziku miluju!

Dvakrát týdně poslouchám Houpačku, kde se kromě výše uvedených jmen nových zpěváků vyskytují písně, které se jinde nehrají. Miluju to tak, že bych vraždila, kdyby mi to někdo upřel. Jasně, to jsem přehnala, to se říká až dnes, v amerických filmech. Nevraždila bych. Ale tehdy jsem udělala všechno proto, abych to mohla poslouchat.

A tak u Kryla brečím a opakuji si, že *Byl hrozný tento stát, když musel jsi se dívat, jak zakázali psát a zakázali zpívat* a že *Písek je bílý jak paže Daniely*. O názoru brněnské skupiny Synkopy 61, že *Válka je vůl*, rozhodně nepochybují. Na závěr kvílím s Ulrychovými *Nechod' do kláštera* a Kahovcova *Poprava blond holky* mě dorazí. Spát jdu pak velmi opatrně s Petrem Novákem, neboť vítězí jen ten, kdo *Bude chodit po špičkách...* Hudba i texty těch písní si mě berou prudce, bez varování, spíše to cítím než tomu rozumím, ale vnímám tu sílu... sílu nových myšlenek, silných emocí, a tuším, že je to všechno jiné, současné a moje a naše a tady a teď...

Proto se trochu divím, že se mnou tu mou vášeň spolužáci sedmáci až tak úplně nesdílejí, poslouchají sice hudbu, ale tak nějak vlažně a spoustu věcí neznají. Ale než se nadějeme, je tady rok 1968, a s ním se dostaví ON, o rok starší, a sdílí se mnou úplně všechno.

Takže spolu chodíme, posloucháme jeho tranzistorák, s radostí zjišťujeme, že to, co dříve bylo k slyšení jen na Houpačce, nyní hrají občas i jinde, perfektní je pořad **Pozor, zákruta**, kde

se pod kapotou motoristického pořadu skrývají skvělé hity našich milovaných skupin.

Jmenuje se zcela neromanticky Honza a čeká na mě u školy, za školou, pod školou, pod tunelem u „Himmlerovky“, pod tunelem u kina, čeká na mě všude, vynoří se nečekaně, kamkoliv se hnu....

Říká mi „Královničko“ a „Vaše Veličenstvo“, skáče kolem mě, klesá na kolena, hraje si na pohádku, na D'Artagnana.... co já vím... Je vysoký, o víc než o hlavu větší než já, hubený, a má tak široká ramena a miniaturní zadek, že vypadá jak z komiksu. Lesklé, černé, dlouhé, kudrnaté vlasy mu padají přes husté obočí do temných hnědých očí, se žlutými odlesky jak u šelmy, orámovaných dlouhými řasami, o kterých se mně i ostatním holčkám může jen zdát, a když se usměje, což je málokdy, celý se promění z ďábla na anděla. Asi toto je ten okamžik, ten bod přitažlivosti, kterému už neodolá ani ta, která nezažila na výše uvedené.

Varují mě před ním, že je nebezpečně hezký, že už měl všechny holky ze školy, a že umí být zlý! Bože, jak jsou všichni hloupi! On přece není zlý, jen se tak bojí, bojí se světa, kde

je nechán napospas jen s matkou, bez otce, bez peněz, jen s tím svým nápadným vzhledem, kvůli kterému o něm sice sní všechny holky, ale který mu nezajistí přijetí na vysněný obor, když mu tak zoufale nejde čeština a ani v ostatních předmětech to není žádná sláva.

Ale od toho jsem tady já! Učíme se spolu skoro každý den, trápím ho diktáty a rozborů a je to marné, je to marné, je to marné. Nechce, abych „si hrála na učitelku“, hádáme se kvůli tomu – někdy. Ale chodíme spolu! Po městě, do kina, kolem Labe ... a jsme vidět! Začali nás řešit ve škole, že prý není přípustné, aby se žáci deváté a osmé třídy takto za ruce vodili a spolu chodili. A asi už vůbec ne žáci, co vyhlížejí tak nápadně jako my dva. On byl na jejich vkus moc krásný, vysoký a tmavý a já zas ta hezoučká plavovlasá „královnička“.

Učitelský sbor se rozdělil na dva tábory – pro nás a proti nám. Tábor pro nás vedla krásná a mladá dějepisářka, manželka zlého učitele zpěvu. Zvedla vlajku romantiky – co nebylo dopřáno jí, přála nám – a... vyhrála. Nechali nás být, problém vyšuměl, jen učitel na pracovní výchovu mi tehdy řekl jen tak na chodbě (dodnes si pamatuji

tu mou zelenou manšestrovou sukní s páskem z kovových kroužků a tu jeho šedou tvář) pro mě v tu chvíli nepochopitelnou věc: „Proč ti to má někdo zakazovat, vždyť ty na to přijdeš sama, ty jsi někde jinde, ty máš na víc.“ Nechápala jsem to, ale nikdy jsem na to nezapomněla.

V roce 1968 také přijela na návštěvu domů má krásná, o deset let starší pražská sestra a „přivezla mi Angeliku“. Má sestra nebyla vždy pražská, nicméně krásná byla vždy. S mou krásnou pražskou sestrou jsem už v raném mládí učinila zkušenost, že pokud někoho miluješ, tak nezávidíš, ale uděláš vše proto, aby ses idolu alespoň přiblížila. Takže já jí dodnes nezávidím ty krásnější rysy obličeje, než mám já, naopak mě těší, když ona se líbí. Vzpomínám si ovšem, že náš společný bratr v té době sestru často trápil výroky typu: „Ty, ségra, vypadáš jak žena Tshombeho.“ (Což byl v té době odsuzovaný konžský státník.) To ovšem asi neznamená, že si nebyl vědom jejich půvabů, spíš to bylo takové škádlení mezi věkově si blízkými sourozenci. Já jsem to ovšem nechápala a zlobila jsem se, že jí nespravedlivě ubližuje...

Na naše společné mládí (její mládí) a dětství (moje dětství) mám ty nejkrásnější vzpomínky.

Vzpomínky na to, jak jsme nesly babičce a dědovi kapra a dávaly mu v potoce napít, a on nám uplaval, vzpomínku na to, jak mě přes zákaz rodičů na tandemu vezla od babičky domů z prudkého kopce, a já se zalykala nadšením, ale i vzpomínku na to, jak mě vyhodila z baráku, abych ji neotravovala a ona si mohla v klidu číst, a já mokla venku na zahradě a vlastně mně to vůbec nevadilo. Občas mě taky samozřejmě zmlátila, ale to já jsem brala jako samozřejmost – úděl mladší sestry.

Za zlé jsem jí nikdy neměla ani můj ukazovák na levé ruce, který jsem nešikovně nechala na špaluku, když jsme spolu sekaly dříví. Vždyť mi ho rozsekla jen podélně, horší by to přece bylo napříč.

Nikdy nezapomenu, jak přijela začátkem toho roku a měla černý kabát se žlutou kožešinou a stříbrné, skutečně stříbrné punčochy! Šly jsme spolu po děčínské ulici a auta vedle nás zastavovala... Chlapi žasli, někteří i fotili... Ale mně to nevadilo, nežárlila jsem, jen jsem špitla: „Irenko, prosím, až budeš mít ty punčochy úplně roztrhané, že mi je dáš, vid?“

Večer ležíme spolu v posteli, jako před pár lety, než se vdala do hlavního města, jako v do-

bách nedávno minulých, kdy ona byla slečna a já ještě úplně malá holka, co tajně nosila jako podprsenku její vrchní díl starých žlutých bikin. Tehdy jsme spolu poslouchaly v rádiu četbu na pokračování. Vždy jsme zhasly a já si dodnes vybavím tu atmosféru, když zazněl gong a z přijímače se ozvalo: Gaston Leroux – FANTOM OPERY nebo Daphne du Maurier – MRTVÁ A ŽIVÁ...

Takže ležíme zase vedle sebe, ale rádio tentokrát nepotřebujeme, protože ona mi s nadšením líčí příběhy krásné Angeliky, které viděla v jednom z pražských kin.

O těch filmech jsem já, ani nikdo z mých spolužáků nic nevěděl, do dvou děčínských kin ještě nedorazily. Sestra vypráví a vtahuje mě do děje, má dar řeči, který je vlastní všem ženám naší rodiny, ona vlastně nevypráví, ale hraje, cituje stěžejní dialogy hlavních protagonistů i vášnivé výkřiky hlavní hrdinky... **Jsem z toho celá paf!**

Je mi sice jen 14 let, ale už více než rok hltám francouzské klasiky. Mám přečteného celého Dumase, ale četla jsem už i Germinal, Nanu, Miláčka a Dámu s kaméliemi. Historie Francie mě baví a zajímá, a tak mě zajímá i ta úžasná marký-

za, která je krásná, chytrá, ničeho se nebojí a jde za svou láskou. Taková bych také chtěla být...

Jsem z toho tak rozrušená, že se neovládnu, odtajním svou první lásku a podávám sestře fotku svého kluka, na které vypadá tak neodolatelně s těma temnýma očima, zarámovanýma obočím a řasami, které se jen tak nevidí, černou kudrnatou čupřinou, hranatou bradou s důlkem a ve žlutém roláku. Skoro tak francouzsky, řekla bych...

Čekám, že někdo jako ona ocení můj skvělý vkus, vždyť je to nejhezčí kluk z 9. B.

„Zajda,“ řekne lakonicky a fotku mi vrátí, aniž by žasla a jásala, jaký jsme krásný pár. To mě ovšem raní, už se nemohu tak radovat z jejího referátu o Angelice a na povrch se mi probublává dříve zaplašená myšlenka, že jestli ta „její“ slavná Angelika není jen taková „červená knihovna“, nedůstojná mě, čtenářky Emila Zoly a Honoré de Balzaca.

To ovšem byla jen taková slabá chvílka, sestra pokračuje druhým dílem, který je ještě napínavější než ten první, já poslouchám a rovnám si v hlavě, že je vlastně logické, že ten můj patnáctiletý „Francouz“ je pro ni „zajda“, vždyť jí už je tolik, vlastně je už skoro stará v těch 24 le-

tech... A tak všechno zase bylo fajn a ty punčochy mi slíbila, než odjela...

Takže se může na první pohled zdát, že v tom roce 1968 jsou samé radosti: První kluk, kterého mi ostatní holky závidí, krásná sestra, která je můj vzor spolu s Angelikou, a spousta hudby, která se mě zmocňuje čím dál tím víc...

Jenže té hudby najednou začalo ubývat, hrálo se čím dál tím méně a písničky nahrazovalo mluvené slovo. Ale mluví se najednou jinak než dřív, nerozumím tomu, ale cítím to. Mluví se o tom, že v letech nedávno minulých, které jsme vždy jako děti vnímaly jako roky mírové, sluncem zalité, bylo něco špatně, hodně špatně, že se dokonce děly strašné věci.

Takže možná i já jsem dělala něco špatně, když jsem všemu tak věřila a oslavovala ty 1. máje a 9. květny... Také Jiskra jsem byla a toužila po tom červeném šátku, strašně moc, nosila jsem ho ráda, že je mi dnes k smíchu, mě neomlouvá...

Trochu se bojím a vzpomínám, jak jsme měli ve škole besídku, kde se jako sešly děti všech ras a já jsem hrála Eskymáka. Dodnes si pamatuji ten text: ***Podívejte, soudruzi, dopis bez obálky, to nám píše přátelé, děti z velké dálky.*** Ale to

snad bylo neškodné... Nehledě na to, že jsem z toho měla trauma. Jednak jsem trpěla tím, že mě vybrali za Eskymáka určitě kvůli kulatému obličejí, který jsem nenáviděla, a ani kostým nesplňoval mé představy. Eskymácké na něm byly jen návleky na holeně z domácích nevyčiněných králíčích kožek, ano, tatka byl velmi kreativní, jak se dnes říká.

Dokázal to už rok předtím, když mi zhotovil husitskou zbraň, což jsme dostali ve škole za domácí úkol. Zatímco ostatní děti přinesly na hodinu dějepisu titěrné cepy a sudlice vyrobené z brambor, špejlí a sirek, já se dostavila již v půl osmé před budovu školy s řemdihem v životní, možná i nadživotní velikosti. Pro ty, co v hodinách dějepisu nedávali pozor, nebo jim byla problematika husitství protivná – pozor, i takoví spolužáci mezi námi později na střední byli, neboť včas prokoukli komunistickou manipulaci, která z české reformace udělala první socialistic-kou revoluci. Mezi nimi vynikal dnešní úspěšný lékař, který, odmítaje se naučit cokoliv z husitství, dostal na gymplu za 4 z milosti, když dějepisář rezignovaně prohlásil: „**Žij blaze, Sýkoro, i bez husitství...**“ – a nevědí tudíž, co je to řem-

dih, tak vězte, že je to **okovaná koule na dlouhém řetězu, přikovaná k dřevěné násadě.**

Určitě si dovedete představit, jaký ohlas měl můj příchod s touto zbraní před školu. Kluci z vyšších ročníků mi ji okamžitě zabavili a proháněli s ní slabší spolužáky, ohrožující je na zdraví, možná i na životě, než zasáhl soudruh ředitel Jaroš. Tento úctyhodný muž zaznamenal z okna ředitelny nebývalý shon a slyšel rykot hodný bitvy u Sudoměře, vyběhl ven a zařval hlasem, za který by se nemusel stydět ani bratr Žižka: „**Kdo to sem přinesl?**“

Dovedete si představit tu hrůzu, ten můj strach? **Já jsem to přinesla.** Já, premiantka, malá, hodná a poslušná. Mám se přiznat? Ano, budu statečná jako Zoja Kosmoděmjanská, nebo možná bude stačit jako Odvážná školačka. Soudruh ředitel na mě vážně pohleděl, přijal mé vysvětlení týkající se výrobce zbraně a účelu její donášky do školy a osobně odnesl předmět doličný do kabinetu. Jednička za domácí úkol mě sice neminula, ale od té doby jsem lépe rozuměla rčení, že méně znamená více.

Buď jsem mému otci tuto zkušenost dostatečně nepředala, nebo spíše to na něj jako na maxi-

malistu nemělo žádný vliv. Projevilo se to napřesrok při sběru léčivých bylin. Než uvedu, co jsme zase ztropili, musím vysvětlit, že v těch raných šedesátých letech byla školní mládež nucena sbírat léčivé byliny od jara do léta, jak by řekla má babička – *imrvére furt!* Začínalo se podbělem a pokračovalo přes březové listí, mladé kopřivy, květy jetele a hluchavek, jitrocele atd...

Nám holkám to moc nevadilo, naopak, povídaly jsme si u toho, soutěžily, kdo nasbírá víc, půda od bylin krásně voněla a byly jsme rády, že pomáháme socialistickému národohospodářství. Pro kluky s tou jejich akční povahou to asi muselo být peklo, na předních žebříčkách se většinou neumísťovali.

Ale zpátky k tatínkovi, který se rozhodl, že jeho holčička, která měla vloni největší řemdiň, bude mít logicky letos nejvíc usušených mladých kopřiv. Na tom by samozřejmě nebylo nic špatného, kdyby svůj záměr nezrealizoval tak, že posekal kousou kus louky u Labe, kde sice byly kopřivy, ale nejenom... „Tati, ale tam je i tráva a plevel...“ upozorňovala jsem ho, když rval již usušenou hmotu do pytle s úmyslem neprodleně se zúčastnit školní soutěže o nejlepšího sběrače. „Neboj se, Jaruško,